

DOMOVINA

Oglasi:

Za 1 mm x 60 inseratnega stolpča mali 80 vinarjev, uradni 1-20 K, poslano, posmrtnice in reklame 2 K. Večkratne objave popast.

Izhaja vsak petek.

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Sočna ulica 6. Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva c. 16, Tel. 72.

Naročnina:

Mesečno 3 K, četrletno 9 K, polletno 18 K, celoletno 36 K.

Konstituanta bo delala!

Po desetih dneh je ustavotvorna skupščina končno dospela tako daleč, da je izvolila predsedništvo in si tako omogočila nadaljno delo. Pa še ta uspeh so morali demokratij takorekoč s silo iztisniti iz strank, ki polagoma odkrivajo svoje prave namene. Konstituanta se bo mogla sedaj takoj po Božiču nemoteno posvetiti svojemu pravemu poslu razpravi in sklepanju o ustavi.

Namera strank, ki so že včeraj hotele na počitnice, ne da bi se bilo opravilo vsaj najnujnejše delo, je bila prozorna. Odgoditev konstituante brez izvolitve predsedništva je za nje pomenilo pridobitev na času, da se splete nove intrige proti pripravljajočem se sporazumu med velikimi skupinami in da se razbije osnova za sestavo nove vlade. Značilno je, da so med temi političnimi špekulanti igrali prvo vlogo slovenski klerikalci. Kakšnih sredstev so se posluževali, nam najlepše priča žalostno - smešni napad v „Slovenca“, ki demokratom očita, da „nočejo dovoliti“ katoličanom praznovanje Božiča, ker so se postavili na stališče, da je konstituanta bila izbrana zato, da dela, in sicer naglo dela, ne po zato, da hodi na počitnice!

Špekulacije se niso obnesle. Med radikalci je vendarle zmogala treznost nad Protičevim besnim sovraštvom proti vsemu, kar je demokratsko, in razum jim je ob pravem trenutku povedal, da je vsako odlaganje nujnih poslov ustavotvorne skupščine podpiranje elementov, ki hočejo sabotirati ustavotvorno delo za Jugoslavijo. Demokratski uspeh je tudi moralni uspeh konstituante same. Ze so se čuli glasovi nezadovoljnosti, da tudi novo ljudsko zastopstvo hodi po potu starega Narodnega predstavništva in bilo je velezasluzno delo, ohraniti konstituanti oni skromni zaklad moralnega kapitala, s katerim mora razpolagati, ako hoče, da ostane v živem in zaupanja polnem stiku z narodom.

Volitev predsedništva je pokazala, da se je končno posrečilo, ustvariti normalne odnose med demokratij in radikalci. Novi predsednik dr. Ribar, ki je kot podpredsednik dolgo vodil bivše Narodno predstavništvo, je mož odličnih sposobnosti in iskrenega jugoslovanskega čustvovanja. Tudi pri nasprotnikih uživa dr. Ribar obče simpatije. Z njim je stonil na čelo konstituante Hrvat in znova je na manifestanten način posvedočeno jedinstvo našega naroda.

V trenutku, ko pišemo pričujoče vrste, nam še niso znane vse podrobnosti današnjega popoldneva. V dejstvu, da je bil dr. Ribar izvoljen kot skupni kandidat demokratov in radikalcev, pa se kažejo konture parlamentarnega bloka iz katerega bo izšla nova vlada. Smatrati smemo, da je sporazum med demokrati in radikalci gotova stvar. Zdi se da se bodo temu bloku pridružili predvsem muslimani in najbrž zemljoradniki.

Klerikalci so ostali dosledni. Prisegi kralju in domovini so se odtegnili z begom. Ugled njihovega kluba se pa najbolje zrcal v dejstvu, da sploh niso dobili zastopstva v predstavništvu.

Klerikalna „nezmotljivost“.

Zanimive razmere so nastale v vrstah naše klerikalne stranke. Do sedaj je bila ta stranka res v vsakem oziru enotna in disciplina v njenih vrstah naravnost vzorna, kar je vodstvo sklenilo in objavilo, tega so se vsi strankini pristaši držali, da, na to so prisegali, ker vodstvo je bilo «nezmotljivo», saj so imeli v njem vedno vplivno besedo duhovniki, ki so stali pod neposrednim vplivom svojih škofov, škofi pa pod vplivom samega rimskega papeža.

V taki stranki so, seveda, izključne vsake zmote in kar sklone vodstvo take stranke, to mora biti sveto vsakemu pristašu. Dolgo so vladale v stranki take razmere in prvič so se v vodstvu samem zravšali takrat, ko je šlo za to, ali naj še dalje vodi stranko dr. Šusteršič v avstrijskem duhu, ali pa naj se Šusteršič vrže v kraj, da bi se stranka mogla vriniti v jugoslovansko gibanje in na ta način rešiti propada, na katerega rob jo je pripeljal Šusteršič s svojo avstrijsko politiko.

Takrat že je klerikalna stranka izgubila tla pod nogami. Hotela se je rešiti in je žrtvovala dr. Šusteršiča, ampak s tem se je odpovedala vsem svojim tradicijam, vsi svoji preteklosti, vsemu onemu, kar jo je na znotraj držalo skupaj, ker avstrijski ni bil samo Šusteršič, temveč vsa klerikalna stranka kot taka in čisto naravno je, da se v novih razmerah stranka ni mogla znajti, ker na te razmere pač ni bila pripravljena, temveč so bili vsi voditelji in pristaši vzgojeni v duhu, ki je bil novim razmeram popolnoma tuj in odločno sovražen.

Tako se je šlo naprej, ampak prave enotnosti v stranki ni več bilo. Mnogo pristašev je odpadlo, nekateri so postali resnično narodni, jugoslovanski, večina je pa še dalje plavala v avstrijskih vodah in žalovala za stari časi, ko so vladali Habsburgovi, četudi so ti z vso silo zatirali Slovence. Med te poslednje je treba v prvi vrsti prišteti starejše duhovnike, ki so drli svoje čase za Šusteršičem čez drn in strn.

Eri volitvah so bili klerikalci strahovito poraženi, prvič, odkar obstajajo med nami, so prišli iz splošnih volitev kot manjšina, četudi so šli v volilni boj še z enotnim programom, kot enotna stranka. Ta neuspeh jih je popolnoma zmešal, ker to ni stranka, ki bi se borila za svoja politična načela in bi bila pripravljena tudi čakati leta in desetletja na zmago svojih načel, klerikalna stranka je navajena na to, da vlada, zapoveduje in vodi in kakor hitro je prišlo do tega, da vlado izgubi, je bila izgubljena tudi ona, ker je vedno naravnost živela samo od tega, da je bila na njeni strani sila in moč in kakor hitro jo je sila in moč zapu-

stila, klerikalna stranka ni vedela kam bi se djala.

Danes se dogaja čudež, da se klerikalci prepirajo med seboj zaradi različnega razlaganja raznih zelo važnih vprašanj. Ta prepir ni malenkosten, temveč je on naravnost načelnega vprašanja in tudi vero že vlačijo v svoj prepir. Ljubljanska glasila stranke «Slovenec» in «Večerni list» zagovarjata republiko in se sklicujeta pri tem na vero, v mariborski «Straži» jim pa odgovarja katoliški duhovnik, profesor bogoslovja, da nimajo ljubljanski klerikalni politiki nobene pravice sklicevati se na vero pri svojem razdiralnem delu.

Stvar sedaj stoji tako, da so zavlada v vrstah klerikalne stranke velika načelna nasprotja, ki se gotovo še poostrijo in veliko vprašanje je, ako se bodo ona mogla premoštiti. Z ene strani so oni, ki še vedno čutijo avstrijsko, habsburgovsko in bi radi razbili našo narodno državo, četudi dobro vedo, da bi to pomenilo narodno smrt Slovencev. To so Šusteršičevi ostanki, ki jih vodi dr. Gosar in ki jim je bodočnost našega naroda deveta briga. Tem nasproti pa stojijo oni, ki narodno čutijo in se dobro zavedajo, da je bodočnost Slovencev zasigurana samo in edino v Jugoslaviji.

Teško je, prerokovati, kako bo ta načelni spor v klerikalni stranki končal. Za nas je spor tudi brez posebnega pomena, ker naša pot je že zdavnaj jasno začrtana, mi se dobro zavedamo, da je edina rešitev slovenskega dela enotnega jugoslovanskega naroda v močni in enotni jugoslovanski državi in mi trdno verujemo v to, da bo to prepričanje kmalu prodrlo v najširše ljudske sloje in da pride čas, ko se o tem med nami sploh ne bo več razpravljalo. Za nas je to vprašanje že zdavnaj rešeno, klerikalci se o njem še prepirajo med seboj, ker nikdar niso vodili narodne politike in je naravno, da v tem vprašanju ne morejo biti enega mnenja.

Ampak eno se jasno vidi iz tega prepira v klerikalni stranki: da vera ne spada v politiko, ker imajo ljudje ene in iste vere lahko najrazličnejše nazore o raznih zelo važnih političnih vprašanjih. Ta prepir nam jasno dokazuje, da politika na verski podlagi ni nezmožljiva, ker se važna vprašanja tudi s katoliškega stališča različno razmotrivajo in presojujejo. Zato: vero ven iz politike!

Dopisi.

Iz Radomelj. Volitve smo spravili z zadovoljstvom pod streho. Klerikalni kolovodje so spoznali, da se jim mogočnji trdnjavi Homec in Rova majeta. Radomlje samo na sebi je

v pretežni večini naša in to jih neizmerno boli. Na vse mogoče in nemogoče načine se skušajo uveljaviti in ugnezditi v osrčje naše narodne in napredne misli. Pred tremi meseci je zatisnil svoje trudne oči vpokojeni župnik Anton Lovšin, ki je deloval kot duhovnik v naši občini v splošno zadovoljstvo. Mož je bil stare šole. Politike ni poznal v hiši božji. Vsled tega so ga njegovi lastni duhovni bratje postrani gledali. Posebno vnetega duhovnega prijatelja se je izkazal, kakor se govori, kamniški dekan, ki ga je, reci in piši, samo enkrat obiskal in to dan pred smrtjo, ko se je pripeljal s knjigo pod pazduho ter oddajal cerkveno njivo v štant. Dražili in dražili so, da se je kar kadiilo. Dekan se je dobrovoljno smejal, saj mu je šla pšenica dobro v klasje. Kam pa gre ta denar, ki ga boš moral plačati ti revni delavec, kajzar, ko si ga boš moral odtrgati od svojih in otročičev ust? Kaj se bo naredilo novega v radomeljski cerkvi za ta krvavi in s solzami oblit denar? Zvonove ste si napravili sami občani. Koliko je pa dal dekan in cerkvena gospoda? Sami morate skrbeti in popravljati cerkev, župnišče, sami iz svojega lastnega žepa in v plačilo za to tvoje dobro delo ti zadoni z lece rezgetajoči glas menihov «tukaj sem jaz gospodar in Bog in nihče drugi».

Ti, zaslepljeno ljudstvo, ali spoznaš, kako te zlorablja duhovnik? V tvojo lastno lastnino je zašel, pa ti že gromko zapoje «jaz sem gospodar». Kakega vpokojenega duhovnika, nepolitikarja bi radi imeli, a tega nam nočete dati. G. dekan Lavrenčič in kaplan povejta nam vendar zakaj ne? Čemu odvrčata nepolitično duhovščino od naše občine in odjedata kruh, mirni kruh, ki bi ga užival pravi duhovnik-vpokojenec med nami? Enega samega, pravega duhovnega očeta nam odjedate in nočete dati, ampak kar cel kloster menihov, ki naj vodijo vodo na vaš mlin. Vneti kimovec iz Hudega že brusi pete od hiše do hiše in pobira podpise, da bi se ugnezdila ta brezdelna družba med nami. Seveda, občina naj odstopi patrom svojo lastno župnišče, vrt, njive, gozdove in ne vemo kaj še. Ali te ne zazebe v dnu duše, ti nerazsodni človek? Ali ne pomisliš, da izdajaš lastnino svojih lastnih in drugih potomcev? Čemu se pehaš in izdajaš našo skupno last? Mi to kratkomalo odklanjamo! Z menih, fratri in patri in še s kozli povrhu ne maramo imeti ničesar skupnega. Kamniški dekan, če jih hoče imeti, naj jih le ima, ampak v Radomlju ne. Za 100 števil s približno 500 prebivalci zadostuje en sam duhovnik, ki bo imel najmanj 20 ur prostega časa na dan. Vsem onim, ki bodo podpisali, jim kličemo «izdajice občinskega premoženja», ki se pretvori prej ali slej v nepotrebni kloster, kjer se dnevno uživa

juha, meso s prikuhami, četrt litri vinčka in še vse druge dobrote, o katerih se tebi, uboga kmetka in delavska para, niti ne sanja. Usipalo se bo nad vami prokletstvo-zaničevanje. Ljudje božji, kličemo vam ob 12. uri, bodite pametni in ne dajte svojega orožja, svojo občinsko lastnino iz rok! Kakor se ve, je bila poprej ona cerkvena njiva, ki jo je kmetiški dekan letos tako vnelo dajal v štant po svojih priganjajih, občinska last. Nerazsodni občinski možje so jo pred več leti prideli cerkvi in kdo ima sedaj od nje korist? Ali občina, občinski reveži, radomeljska cerkev? Namesto da bi štant pobrala občina, ki ima sto in sto potreb, ga pa pobira farovška nikdar sita bisaga. In tako tirajo danes občinsko premoženje nezavedni nekaterniki v nenasitno žrelo klerikalizma. Kmet, delavec, kajzar zavzdigni svoj glas in spravi te pijavke tja, kamor slišijo, ti pa bodi zaveden gospodar svoje podedovane občinske lastnine, za katero trpiš. Sedanjemu menihu pa prav topla priporočamo, naj bo pri spovedi dušni pastir in ne razdiralec zakonske sreče. Kaj vas briga, kaj dela mož, koga voli itd., da s takimi neslanostmi netite razdor med zakonskimi. Bodite Kristusovi namestniki v ljubezni in ne farizeji, pobeljeni grobovi, ki tirate s hinavsko zaviritimi očmi v globino prepa-da vero Krista.

Iz Zirovnice na Gorenjskem. Kako postopa naša železniška uprava, je razvidno iz sledečih dogodkov. Ugleđen trgovec z Gorenjskega, ki že nad 40 let oddaja pri nas nadštevilna žrebeta v sosednje dežele, je 30. novembra t. l. naložil na postaji Podnart 10 žrebet, namenjenih v Spodnji Dravograd. Vse je bilo v redu, izvozno dovoljenje kakor tudi postajenačelnika v Podnartu dovoljenje, da smejo žrebeta oditi z osebnim vlakom do Ljubljane še isti večer, za kar mu vsa čast in hvala, ker mlad konj je kot dete, katero je treba negovati in porabiti vsako priliko, da na transportu ne trpi in pride preje na lice mesta. Toda višja gospoda pri naši železniški upravi je drugega mnenja. Z vlakom, kateri je imel odpeljati omenjena žrebeta, se je slučajno vozil (seveda v I. razredu in zastonj) neki višji revident državne železnice, zet nekdanjega polkovnika kranjskih Janezov, sorodnik bivših avstrofilskih plemenitih oficirjev, sedaj najzvestejših jugoslovanskih kapetanov, in ta gospod je kratkoma razveljavil dovoljenje podnartskega postajenačelnika in prepredil, da bi se žrebeta priklopila osebnemu vlakom, vsled česar so ista dospela na lice mesta dva dni pozneje. Vlak bi bil imel samo par minut zamude, ako bi se bil vagon z žrebeti priklopil, toda vsemogočnemu gospodu nadrevidentu se je najbrže preveč mudilo v kavarno ali k večerji, da je prepredil to. Omenjeni trgovec, kateri s tem, da izvažajo pri nas nadštevilna žrebeta moškega spola, koristi konjerejem, se pritožuje, da je imel ravno vsled zaničnosti železniške uprave že večkrat občutno škodo, tako n. pr., da mu je enkrat vsled malomarnosti železnice poginilo v vagonu eno žrebe in drugič se mu je zgubil sođ vina. Za vse to še do danes ni vkljub številnim reklamacijam dobil nobene odškodnine. G. nadrevident naj bo ponosen na to, da zna šikanirati, toda svetovali bi mu, da bi se z ozirom na to, ker pozna Zirovnico, pobrigal, da nam v čakalnico, ki izgleda kot lopa za listje, postavi namesto brizgalne vsaj peč, da ne bo ljudstvo pozimi zmrzovalo na kolodvoru, posebno ob zamudah vlakov. To bi bilo bolj važno, g. nadrevident, kot na vaš način trpinčiti ubo-

go žival. Torej prosimo malo naklonjenosti in malo usmiljenja z živino, g. nadrevident.

Iz Velikih Poljan. Lep zgled politične zbesnelosti je naš župnik Stazinski. Ta čudni svetnik je bil že veliko faram za pokoro, nazadnje je pa prišel k nam. Z leti pride človek k pameti, pri našem župniku pa je ravno narobe. Kar pri nas počenja ta politični derviš, je naravnost neverjetno. Cerkev je njemu kraj, kjer pri vsaki ugodni priliki najstrastneje pobija vse neklerikalne stranke. Ljudstvo se mu na glas smeje v obraz, a on v svoji strasti ne vidi in ne sliši nič. Če prideš k njemu po uradnem opravku, te takoj nahruli, kaj bereš in za kaj si šel na ta in oni shod ali sestanek. Kadar je kaj bolj v ognju, razbija po mizi kakor kravji mešetar, da mora človek resno dvomiti, je li ta človek pri pravi pameti ali ne. Ko je pred kratkim prišel naš mož v župnišče po uradnem opravku, ga je takoj napadel zaradi njegovega političnega prepričanja ter mu slednjič s prstom pokazal: tam so vrata, marš ven! Zopet drugemu je rekel: tvoja žena bo rodila, a jaz ne bom krstil, ker pripadaš oni straunki. Celo učitelju, ki je šel na shod samostojne stranke, je rekel, da je najbolje zanj, da se odpove katoliški veri. V cerkvi se iz kmetov norčuje in pravi: za vas, ki delate, je kuzuza — a za me — pravi — je pšenica. Zaradi bere pa neusmiljeno preganja naše ljudi. Železniški delavec Franc Levstek ima malo posestvo, da more komaj rediti eno kravo, sam nima žita in mu je hotel biro plačati, toda župnik je dal na glavarstvo, ki je menda dalo povelje, da sta župan in njegov namestnik zarubila Levsteka za biro svinjo. Šel je tedaj Levstek h glavarju vprašati, kako je mogoče, da mu za biro svinjo rubijo, ker hoče plačati, a žita nima. Ako zahteva žita, mu ga morate dati, je rekel glavar. In kako si je mogel pomagati revež? Okrajni glavar je klerikalec, v Ljubljani je Brejc, so mu rekli sosedje. In čujte in strmite: ubogi delavec je moral plačati bire letno 346 kron, dočim vsi njegovi davki v 10 letih toliko ne znesejo. Drugi duhovniki, ki imajo toliko bire, pa so pobirali le po 72 kron. Apeliramo sedaj na naše kakor tudi na vse neklerikalne poslance, da energično zastavijo vse svoje moči v to, da naše ljudstvo ne bo dan na dan predmet farovškega strahovanja, da bodo različni akti, izpriečevala itd., potrjena od županstva, zadostovala tudi brez župnikovega podpisa. Duhovnik naj gre v cerkev in naj bo plačan kakor drug uradnik samo od države in to tako dolgo, dokler bo res duhovnik in ne politični hujskač.

Gospodarstvo.

= *Carinski dohodki.* Do konca novembra znašajo carinski dohodki naše države 378,894.030 dinarjev.

= *Proti sladkornemu sindikatu* se je izreklo načelstvo JDS v današnji seji. Načelstvo smatra, da bi bilo kvarno za konsumente, ako bi dobila v roke trgovino s sladkorjem pečica trgovcev, oziroma bank, ker bi se na ta način sladkor brez potrebe podražil. Gotovo je, da bo sladkor ceneji in da bo ljudstvo boljše preskrbljeno, ako se bo sladkor nabavljajal in prodajal v prosti konkurenci. Radi tega je načelstvo JDS sklenilo, obrniti se na svoje poslance, da izposlušajo svobodno trgovino s sladkorjem.

= *Zvišanje kolkovine pri zacarinjenju.* Po naredbi ministrstva za finance od 30. oktobra t. l., št. 11.266 (Uradni list št. 134), se zvišajo vse kolkovine in lestvične pristojbine za 100 %. Na ta način se zviša za 100 % tudi kolkovina za vse poštnocarinske listine, ki

so podvržene kolkovini, in sicer spremnice od 20 na 40 par, carinske pobotnice od 10 na 20 par, stovornice od 50 na 100 par. Na račun stovornic se je obremenil doslej vsak zacarinjeni paket s 5 parami, po novem pa se mora zaračunati za vsak paket po 10 par.

= *Proti carinskim posrednikom.* Zagrebška, osješka in senjska trgovsko-obrtniška zbornica so javile hrvatski zemaljski vladi, da je institucija carinskih posrednikov popolnoma odveč, ker so ti trgovcem le v breme in zaračunavajo previsoke pristojbine. Trgovsko-obrtniške zbornice zahtevajo zato, da se ti posredniki odpravijo. Kakor znano, je ministrstvo za carinske posrednike sicer izdelalo pravilnik, ni pa določilo pristojbin. Upanje je, da se ta institucija odpravi, ako se vse zbornice izrečejo proti carinskim posrednikom.

= *Zamenjava denarja.* Finančno ministrstvo je izdalo naredbo organom v novih krajih, ki smo jih dobili od Bolgarov, da takoj izvršijo odkup levov po zadnjem borznem kurzu. — Kar se tiče zamenjave perperov in kron (malih novčanic), se bo rešilo vprašanje takoj po sestavi nove vlade. Male kronске novčаницe se bodo začele jemati iz prometa takoj, ko pride v promet kovani drobiž.

= *Nov obrtni zakon.* Trgovinsko ministrstvo želi, da bi se srbski zakon o izvrševanju obrti (o radnjama) razširil na vso državo in se je zato obrnilo na trgovsko-obrtniške zbornice s pozivom, da izrazijo svoje mnenje. Te so odgovorile, da nimajo nič proti temu, naglašajo pa nujno potrebo, da se stari srbski zakon revidira, ker mnogo točk ne odgovarja našim pokrajinam in tudi ne dosedanjim običajem. Trgovske obrtniške zbornice bodo stavile o tem konkretne predloge: O tem zakonu so razpravljali tudi obrtniki na zadnjem obrtniškem kongresu v Celju. Naši obrtniki so se izjavili načeloma za ta zakon. Med drugimi prednostmi, ki jih ima srbski zakon je tudi ta, da se morajo uvesti *obrtnice*, ki zastopajo interese obrtnikov. Poleg trg. obrtnih zbornic, ki se bodo torej v bodoče brigale samo za trgovske interese, bodo obstojale obrtnice zbornice.

= *Ureditev terjatev napram Madžarski.* Madžarska vlada je izdala dne 20. novembra t. l. naredbo, ki regulira terjatve tvrdk in oseb, ki se nahajajo izven današnje Ogrske, napram madžarskim podanikom, na sledeči način: Kot *svobodne* inozemske terjatve se deklarirajo vse terjatve, ki so jih imele dne 20. novembra te tvrdke in osebe izven bivše podonavske monarhije, všteti dele po Italiji okupiranih krajev, napram madžarskim podanikom. Češkoslovaška, Jugoslavija, Poljska in Rumunija pa se smatrajo kot *„novo inozemstvo“*. Disponiranje imetja iz *novih* inozemskih računov (na primer iz jugoslovanskih) je svobodno edinole v področju novega inozemstva, n. pr. Jugoslavije, prenašanje terjatev na „svobodne inozemske“ ali pa na madžarske račune pa je mogoče le z dovoljenjem „Devizne blagajne Avstro-ogrskе banke“ v Budimpešti. Dobropisi na „novi inozemski konto“ ne rabijo nobenega takega dovoljenja. Terjatve podanikov takozvanega svobodnega inozemstva, torej n. pr. Italije, všteti od Italijanov okupiranega Primorja se smejo prenesti na katerikoli drugi račun, na svobodni inozemski, na nov inozemski ali pa na madžarski. Glasom teh določb sme torej Jugoslovani, ki ima terjatve napram kakemu Madžaru prenesti to terjatve na kakega drugega Jugoslavana, ali pa na Čeha, Poljaka in Rumuna. Italijani pa smejo odstopiti svojo terjatve kateremukoli. S terjatvami madžarskih podanikov napram madžarskim podanikom more lastnik disponirati samo v področju današnje Ogrske, med tem ko so dispozicije iz tega računa na novo ali staro inozemstvo mogoče samo z dovoljenjem devizne blagajne.

= *Izvoz lesa iz Jugoslavije.* Les tvori v naši državi največjo panogo industrije. Tej panogi gospodarstva bo treba posvečati posebno pažnjo. Pred vsem je potrebna močna in enotna organizacija lesnih producentov in trgovcev ne samo v Sloveniji, ampak v vsi

državi. Le centralna državna organizacija bo mogla uspešno zastopati interese naše lesne industrije. „Jugoslovanski Lloyd“ se bavi z žalostnim položajem lesne trgovine v Sloveniji in navaja, da so mali producenti, ki nimajo na razpolago dovolj kapitala in ne morejo čakati na boljše čase, dostikrat prisiljeni, da prodajo svoje zaloge z izgubo. Špekulanti, ki računajo z izvozom, izrabljajo njihove težkoče. Zato bi bilo priporočati, da stopijo mali producenti v zvezo s svojimi tovariši v Slavoniji in Srbiji, kjer vlada veliko pomanjkanje stavbnega lesa. Če uvideva Zagreb potrebo, da se naši lesni industriji združijo z ostalimi jugoslovanskimi, bi to morali tem bolj naši. Na jasnem bi si morali biti tudi, da je naša *lesna industrija odvisna od izvoza*. Izvoz mora biti tako reguliran, da bodo naši produkti mogli konkurirati na svetovnih tržiščih. Od 4 milijonov kubičnih metrov lesa in lesnih produktov, ki so v državi letno na razpolago, odpade le nezaten del na domači konsum. Vse drugo moramo izvoziti in vnovčiti, ne pa dopuščati, da ogromni skladi lesa gnijejo. Množina letnega prirastka lesa in lesnih produktov predstavlja vrednost 7 milijard kron. Poleg pomanjkanja železniških vozov ovirajo izvoz zlasti visoka carina in visoki železniški tarifi. Vse te ovire mora država odstraniti. Kakšne važnosti je v tem oziru dobra organizacija interesentov, to ni treba še posebej razlagati. Če danes stane na Dunaju kilogram jugoslovanskih drv 3.80 avstrijske krone, a češkoslovaških drv le 2.50 avstrijske krone, potem je vsaka konkurenca nemogoča. Vprašanje lesnega izvoza mora biti rešeno, predno stopimo k zeleni mizi in se z italijansko vlado posvetujemo o gospodarski in trgovski pogodbi Italija je in ostane naš naravni odjemalec lesa.

= *Anglija želi podpreti slabe valute.* „Evening Standart“ doznava, da bo Lloyd George obiskal kontinent, da dožene, kaj bi se dalo storiti za stabilizacijo meničnih tečajev. Predlagalo se je, da se osnuje v vsaki državi takoimenovana privilegirana banka. Anglija je pripravljena, dovoliti kredite za nakup britanskega blaga. Privilegirana banka bi imela odgovornost za kolektivni dolg države, pri čemer bi se odplačevanje vršilo z izmeno blaga. Britanski zakladni urad bi jamčil za angleške tvorničarje, ki žele izvažati.

= *Gospodarska konferenca v Bratislavi.* ki naj bi uredila medsebojne gospodarske stike nasledstvenih držav, je bila radi odpora nekaterih držav odložena. Sedaj pa poročajo Narodni Listy, da je konferenca zagotovljena. Največji interes na taki konferenci ima Avstrija, katera upa s pomočjo Angležev in Francozov doseči velike udobnosti gospodarskega in trgovskega značaja.

Politični pregled.

Ustavotvorna skupščina se je predvčerajšnjem konstituirala, t. j. izvolila je iz svoje srede predsedstvo in tako je propadel načrt onih strank, ki so hotele

delo konstituante odlagati,

brez ozira na to, da je nujna potreba, da zakonodajno telo dela, ker zato je ljudstvo izvolilo poslance, gotovo ne zato, da si pri vsakih praznikih napravijo po dvajset dni počitka. Konstituiranje ustavotvorne skupščine je lep uspeh demokratske stranke, ki je odločno zahtevala, da se to izvrši, da se more ustavotvorna skupščina posvetiti rednemu delu. Klerikalni poslanci so se seveda potovali za to, da se seje odgodijo do 12. januarja, kar se jim pa ni posrečilo, kakor imajo v zadnjem času, odkar so od vseh zapuščeni, sploh v vsem smolu, največja smola je pa v tem, da so nastala

resna nasprotstva v klerikalni stranki sami,

ker se mariborski klerikalci v zelo važnih vprašanjih ne strinjajo več z

ljubljskimi klerikalci. Ljubljanskim klerikalcem, ki jih vodi dr. Gosar, pač nič ni niti do našega naroda, niti do države, mariborski klerikalci se pa dobro zavedajo, da smo Slovenci zavarovani proti zunanjim sovražnikom samo v močni Jugoslaviji. Zato so nastala med mariborskimi in ljubljanskimi klerikalci tako ostra naspotja, da so zašla že v klerikalno časopisje, ki se medsebojno ostro napada. Ne mislimo, da je to začetek razdora, ali nad vse značilno je, da klerikalci v zelo važnih vprašanjih niso več edini, temveč imajo tako različna mnenja, da se že javno prepirajo med seboj. Klerikalci se bodo skoraj gotovo pobotali med seboj, ne ve se pa, na kaki podlagi: ali zmaga mariborsko ali ljubljansko stališče.

Naši severni sosedi Avstrijci bi radi

spremenili našo severno mejo,

na našo škodo, seveda. Radi bi dobili Maribor, del Prekmurja in mežiško dolino na Koroškem. Seveda se jim njihovi nameni ne bodo posrečili, pač pa se jim lahko zgodi, da bi se morali umakniti nani na velikem delu Koroškega. Pariška konferenca namreč še ni sklepala o koroškem plebiscitu in ako bo takrat, ko se bo sklepalo o tem, količ kaj pravičnosti pri zastopnikih velikih sil, potem koroški plebiscit ne bo priznan in slovenski del dežele bo prisojen Jugoslaviji. Pariška poročila zatrjujejo, da se predsednik konference že peča s proučevanjem našega protesta v zadevi plebiscita in da se bo o tem končno sklepalo v januarju ali februarju. Vsekakor, naša severna meja je trdna in ona se lahko pomakne samo proti severu, t. j. v našo korist, nikakor pa ne proti jugu, v našo škodo, kakor si to želijo avstrijski Nemci.

Kakor se zdi, se približuje tudi izvršitev rapalske pogodbe,

ki urejuje naše meje nasproti Italiji. Zdi se, da ima italijanska vlada resen namen prisiliti tudi reškega pustolovca d'Annunzija na spoštovanje pogodbe, sklenjene med Italijo in našo državo. V to svrhu je italijanska vlada proglasila blokado Reke in onih otokov, ki se jih je d'Annunzio polastil protipostavno in d'Annunzio se bo moral, ker bo ostal brez živil, udati. V par dneh bo proglašena v italijanskem uradnem listu aneksija onega ozemlja, ki pripade Italiji in po izmenjavi ratifikacijskih listin, za kar je že vse pripravljeno, stopi rapalska pogodba v veljavo. Ta pogodba je za nas težak udarec, ampak razmere, v katerih se naša država danes nahaja, niso take, da bi se mogli tega udarca ubraniti. Popravilo se bo to takrat, ko bomo močni dovolj, da spregovorimo odločno besedo. Za dosego tega cilja je pa treba resnega in požrtvovalnega dela, ne pa zabavljanja in godrnjanja, kar se je pri nas tako udomačilo.

Važna izprememba se je vršila v naši južni sosesčini, na Grškem, kamor se je

vrnil bivši kralj Konstantin,

ki ga pa velike sile ne priznavajo, ker je kot svak bivšega nemškega cesarja znan kot velik prijatelj Nemčije. V svoji poslanici grškemu narodu kralj Konstantin sicer naglašja, da se bo držal v zunanji politiki dosedanjih smernic, t. j. da bo gledal še utrditi prijateljstvo z zavezniki, posebno z Jugoslavijo, ampak ni verjetno, da bi mu zavezniki — in tudi naša država — zaupali. Zato bo novo kraljevanje Konstantinovo najbrže prav kratkotrajno, ker bo imela Orčija preveč škode od njegove vlade.

Bolgari se še dalje trudijo, da bi jih naša država sprejela kot zaveznike in prosijo Čehe, da bi

posredoval v Jugoslaviji Masaryk, predsednik češkoslovaške republike, ki uživa v vsem Slovanstvu največji ugled. Čehi bi tudi prav radi posredovali, ampak oni pravijo, da bi to bilo mogoče samo, ako bi jih Jugoslavija, s katero se nahajajo v pristrčni zvezi, v to pozvala. Naša vlada pa menda misli, da še ni prišel čas za sklepanje zveze z Bolgarijo. To stališče pa ni pravilno in zato je upati, da ni daleč oni čas, ko se raztegne Jugoslavija od Triglava in Jadranskega morja do Črnega in Egejskega morja — na vse jugoslovansko ozemlje in taka, popolna Jugoslavija bo moč, s katero bodo vsi morali računati in jo primerno vpoštevati.

Novosti.

Vesele božične praznike želimo vsem cenjenim sotrudnikom, čitateljem in naročnikom!

* Na kaj so se zmislili. Da so bili naši klerikalci vedno najtrdnjša opora Avstrije in Habsburžanov, je vsem dobro znano, kakor je znano tudi to, da so ravno oni v svojem časopisju in tudi drugače ovajali vse one naše ljudi, ki niso bili vneti za naše tlačitelje. Samo klečaplazenje je bilo naših klerikalcev v avstrijskih časih, sama služba sovražnikom našega naroda. Sedaj, ko imamo lastno državo, so se pa klerikalci na enkrat zmislili, da to ni lepo služiti državi in njihov «Večerni list» nastopa z vso ostrojtjo proti temu, da bi se stranka — udinjala državi! Tudi iz tega se jasno vidi, da klerikalci nikdar niso bili in tudi nikdar ne bodo narodni in zato se tudi združujejo v konstituenti z očitnimi sovražniki države.

* Kje iščejo klerikalci zaveznike? Naši klerikalci igrajo v konstituenti prav klavarno vlogo. Ker so se razkrinkali kot protidržavna in protinarodna stranka, so jih zapustili celo njihovi dosednji zavezniki radikalci, ki navzlic vsej svoji strankarski zagriženosti vendar nočejo vzeti v svojo družbo in zaščito očitno protidržavne in protinarodne stranke. In sedaj koketirajo klerikalci z bosanskimi agami in begi, ki zatirajo bosanskega krščanskega kmeta tako, kot so včasih zatirali nemški graščaki slovenskega kmeta! Pomisli, kmet slovenski: ti klerikalni poslanci, ki so jim bila za časa volitev polna usta o tvojih pravicah, ti poslanci se zdaj združujejo v konstituenti z največjimi sovražniki kmeta!

* Proti prisegi kralju in narodu rogovilijo klerikalni poslanci sedaj, v naši lastni narodni državi, v pokojni Avstriji jim pa kaj takega niti na misel ni prišlo, temveč so z največjim navdušenjem prisekali cesarju in Avstriji. Predvčerajšnjim je v konstituenti velika večina poslancev položila prisego. Ne ve se še, ali so to storili tudi klerikalni poslanci, ali ne, vsekakor jih ob začetku seje ni bilo v dvorani. Ako so odklonili prisego, izgubijo mandate, ker takih poslancev vendar država ne more priznati, ki odklanjajo prisego zvestobe kralju in narodu!

* Zavlačevali bi rade nekatere stranke delo v konstituenti, kakor bi ljudstvo zato volilo poslance, da bi oni v zakonodajnem zboru lenobo pasli. Samo po sebi se razume, da so med onimi, ki bi radi delo zavlačevali in odgodili konstituento do 12. januarja, tudi naši klerikalci. Pa ta načrt se jim ne bo posrečil, ker so demokrati in z njimi sporazumne stranke odločno proti temu, da bi se

seje vedno odlagale, temveč zahtevajo z vso odločnostjo, da konstituanta dela. Klerikalci bi radi lenobo pasli in ker se jim to ne posreči, vpijejo po klerikalnih listih, da so demokrati proti praznovanju katoliškega božiča, kakor bi trajali božični prazniki dvajset dni, za kolikor bi klerikalci radi odgodili zasedanje konstituante in ji na ta način onemogočili delo.

* Mala Nedelja. Tukajšnji tamburaški in pevski zbor priredi na praznik, dne 6. januarja, ob 3. uri popoldne v šoli veselico z zelo zanimivimi pevskega in tamburaškimi točkami in igri «Pogodba» in «Začarano» pismo».

* Prenos češkega kronskega arhiva v Prago. Iz Prage javljajo 21. decembra: Danes je prepeljal češkoslovaški poslanik na Dunaju dr. Fiedler z nekaterimi uradniki reparacijske komisije češki kronski arhiv z Dunaja v Prago. Po 170 letih so se vrnila dokazila slavne češke preteklosti v Prago. Kronski arhiv obsega gradivo starih čeških kraljev od l. 1157. ter je bil prvotno shranjen na Karlovem Tynu, pozneje pa v kapehi sv. Vaclava na Hradčanih. L. 1751 ga je pustila Marija Terezija prenesti na Dunaj kjer se je kazal kot znak starodavne tradicije v posebni razstavi potentatom in tujcem.

* Aretacije komunistov na Češkem. «Češke Slovo» poroča, da so v kaznilnico Pankrac pri Pragi prignali 900 komunistov.

* Stanovanja za železničarje. Ministrstvo saobračaja je zahtevalo od ministrstva financ kredit v znesku 71,2 milijona dinarjev za zgradbo hiš, kjer bi dobili stanovanja železničarji. Nove železničarske hiše se zgrade v vseh velikoprometnih krajih, kjer je veliko železniških uslužbencev.

* Učitelja za izdelovanje «suhe robe», najraje invalida, išče invalidski oddelek poverjeništvu za socialno skrbstvo. V Invalidskem domu v Dolenjskih Toplicah je namreč mnogo invalidov, ki bi se radi naučili izdelovati «suho robo» (žlice, kuhalnike, škafe itd.). Za invalida bi bila služba učitelja tudi stalna, za neinvalida začasna. Podrobna pojasnila daje (najbolje ustno) Invalidski oddelek v šentpetrski vojašnici v Ljubljani.

sv. Sokolski zlet v Osijeku. Po posvetovanjih s starešinstvom «Jugoslovanske sokolske zveze» v Ljubljani, je osiješka sokolska župa določila, da se vrši pokrajinski sokolski zlet 27., 28. in 29. junija 1921. v Osijeku. Izvoljen je poseben pripravljalni odbor, ki mu stoji na čelu osiješki župan dr. Hengl, ki bo vodil vse predpriprave.

* Razmere v južni Srbiji. «Radničke Novine» prinašajo v zadnjem času razna poročila o dozdevnem terorju oblasti v južni Srbiji, posebno v kumanovskem in skopljskem okrožju. Ministrstvo notranjih zadev izjavlja, da so vsa ta poročila neosnovana in tendenciozna, ker politične oblasti ne izvajajo nobenega terorja, pač pa so dale zapreti nekaj hujskačev proti državi, ki so se pregrešili proti kazenskemu zakonu.

* Strossmayerjev dan. Ker se vsled vojnih neprilik ni mogla dostojno praznovati stoletnica velikega pobornika narodnega edinstva in zaščitnika prosvete, biskupa Josipa Jurija Strossmayerja (ki je bil rojen dne 4. februarja 1815.), se pripravljajo Prosvetna zveza v Zagrebu, da dne 4. februarja prihodnjega leta priredi slavnosten «Strossmayerjev dan». Vsa kulturna in prosvetna društva v naši kraljevini se pozivljejo, da se na primeren način, bodisi s predavanjem ali kako drugo prireditvijo, spomnijo tega, za Jugoslovansko pomembnega dneva.

* Zaradi rudarske stavke so nastopile še naslednje omejitve v železniškem prometu: Na progi Beograd-Zagreb vlaka št. 5 in 6. Na vseh progah zagrebškega žel. ravnateljstva vozita do nadaljnje odredbe samo po 1 mešani in 1 osebni vlak, vsi ostali vlaki so pa ukiniteni vse dotlej, da se zagotovi premog Izmed direktivnih vlakov na Dunaj in v Prago vozita vlaka 3 in 4. Med Beogradom in Zagrebom je ustavljen

vsak prevoz brutta, izvzemši živino, vojaške pošiljatve in premog. Brzovlaka št. 1 in 2 med Beogradom in Nišom se tudi ustavita, pač pa vozi še dalje simplonski orient-ekspres.

* Smrt pisarja Kneževića. Bivši pisar beogradske policije Miloš Knežević, ki se je zaradi silovanja nahajal v zaporu, je v ponedeljek na čuden način končal svoje življenje. Posrečilo se mu je zgodaj zjutraj pobegniti iz zapora, vendar mu je bila straža kmalu za petami. Bežal je na Topčidersko brdo, kjer je padel v 20 metrov globok prepad in se smrtonesvarno poškodoval. V bolnici je čez par ur umrl.

* Zadnji podpis, ki ga je podpisal kot bivši poverjenik za prosveto, dr. Verstovšek se nahaja na aktu, ki predlaga ministru prosvete, da se imenuje za dvornega svetnika predsednika visjega šolskega sveta, Vadnal.

* Pred rudarskim štrajkom v Bosni. Iz Sarajeva se poroča, da je opažati v zadnjem času med bosanskimi rudarji intenziven pokret za splošen rudarski štrajk ki bi se začel v premogokopih. Komunisti vodijo močno agitacijo, da bi pospešili štrajk, dokler še štrajkajo rudarji v Sloveniji.

* Omejitev železniškega prometa. Od 20. decembra t. l. dalje je vsled pomanjkanja premoga ustavljen promet rednih brzovlakov št. 1/2, ki so vozili med Beogradom in Nišem. Simplonski orientni ekspres bo še dalje vozil po dosedanjem voznom redu, to je vsak torek, četrtek in soboto. Osebnih vlakov bodo vozili po dosedanjem redu še dalje.

* Umirajoča nemška mladina. V Monakovem so zborovali pred kratkim nemški zdravniki. Referenti so podali žalostno sliko o zdravstvenem stanju in o umrljivosti nemške mladine. Umrljivost otrok od 1 do 5 let se je napram letu 1913. dvignila za 50 %, onih od 5 do 15 let za 55 % in mladine od 15 do 30 let za 46 %. Od 3 milijonov otrok v nemških velemestih je 6 % jetičnih. Število onih, ki so umrli za jetiko je v mestih nad 15.000 prebivalci skočilo v enem letu od 15,7 % na 31,7 %.

Iz ljubljanskega porotnega sodišča.

„Slabo služil, dobro kradel!“ Lansko zimo je bilo na Jesenicah in po okolici ukradeno mnogo volov, telic, ovac, kokoši in živil. Pri kmetu Pogarčariu je tat celo odnesel malinovec, štiri velike potice, vredne 120 K, šest velikih belih štrukljev in velik hleb kruha. Pri družini Pristavovi so na ta način dobro živeli. Bolna Elica Pristav je imela za priboljšek pogostoma kokošjo juho. «Dobavitelj» tatvine je bil brezposelni mizarski pomočnik Miha Mulej iz Zgoš pri Begunjah. Slednjič so ga zalotili, ko je v družbi Franceta Šifrarja peljal po cesti nekega ukradnega vola. Pred današnjo poroto sta se morala Mulej in Šifrar zagovarjati zaradi tatvine. Med Mulejem in predsednikom se je razvil živahen razgovor. Predsednik Zebre: «Zakaj ste kradli?» Mulej: «Slabo sem služil!» Predsednik: «Dobro kradli.» Na podlagi krivdoreka porotnikov sta bila obsojena Mihael Mulej na pet let in Franc Šifrar na tri tedne težke ječe.

Ukradena blagajna Trboveljske premogokopne družbe. Popoldne se je zagovarjal zaradi tatvine Vincenc Ravninar, rojen leta 1902 v Izlakah. Dne 30. maja t. l. je ponoči iz pisarne Trboveljske premogokopne družbe odnesel ročno blagajno, v kateri je bilo 29.419 K 33 v gotovine. Blagajno je na cesti razbil, denar pobasal in ga skrnil doma v seno. Orožniki pa so ga kmalu izsledili. Ravninar je bil dalj časa za hlapca pri omenjeni družbi.

Po kratki razpravi so porotniki potrdili tatvino, toda pod zneskom štiri tisoč kron. Vincenc Ravninar je bil obsojen na eno leto težke ječe.

Premeten tatinski specialist. «Dokaže naj mi sodnija, da sem kradel!» To načelo trdovratno zastopa pred poroto tat-specialist, vulgo „Nace“. Zove se Ignac Možek, iz Kamnika doma. Skoro eno leto je izvrševal po Gorenjskem in ljubljanski okolici razne vlome. Bil je specialist v vlomih skozi podstrešje.

Možek je obtožen, da je raznim posestnikom na samoti pokradel 180 raznovrstnih, pestrih predmetov od zlatnine do zadnje cunje v skupni vrednosti okoli 20.000 kron. Nace tatvine odločno taji. Predsednik ga vpraša: „Kje ste dobili vse te predmete?“ Nace: „Vse sem na Italijanskem dobil“. Predsednik: „Priče povedo, da so njih last“. Nace: „Ne morem pomagati!“ Dalje Nace ogorčeno protestira: „Kaj meni mar ta fižol in ta sol.“ Razprava traja pozno v noč.

Porotniki so tatvino soglasno potrdili, nakar je bil obsojen Ignacij Možek na osem let težke ječe.

Naša strojna industrija.

Na industrijski anketi, ki jo je sklical predsedstvo deželne vlade v Ljubljani, so zastopniki skoro vseh industrijskih panog izjavili, da se slovenski industriji bližajo slabi časi. Kot glavne vzroke so navajali pomanjkanje, oziroma previsoke cene surovin na eni strani ter preozek trg na drugi strani. Produktivni stroški naše industrije so previsoki, zato uspešno konkurira tuje blago z našim. K temu pride še okolnost, da je vrednost avstrijske krone znatno padla in vsled tega more avstrijska industrija tem uspešneje konkurirati z našo. — Glede naše strojne industrije se nam poroča, da nudi Nemška Avstrija za 30 do 40 % cenejše blago kakor naše tovarne. Tudi Nemčija nam nudi stroje po nižjih cenah. Da konkurira uspešno tuja industrija z našo strojno industrijo, pripomore tudi dejstvo, da moramo uvažati surovine iz inozemstva pod težkimi pogoji: carina, visoki železniški tarifi in in onstran meje. Primanjkujejo nam tudi kvalificirani manualni in intelektualni delavci v strojni industriji, npr. obratnih inženirjev (Betriebs-Ingenieure) nimamo nobenih. Te bi morali privabiti iz tujine. Zalibog, da dela država nepotrebne zapreke, tako zahteva carinarnica pri priselitvi delavcev in inženirjev za uvoz že rabljenega pohištva visoko carino, vsled česar se je morala priselitve v mnogih slučajih opustiti.

Naši strojni industriji manjka poleg surovin (Jugoslavija producira zaenkrat še jako malo železa) tudi kurivo. Skoro celo potrebno množino koksa je treba uvažati in vsled tega se mnogi krat pripeti, da se morajo vsled nerednega dohajanja obrati za nekoliko dni vstaviti. Konkurenčna možnost naše strojne industrije je torej majhna in odvisnost od inozemske industrije je za enkrat evidentna. Boj za gospodarsko svobodo bo mogoče izvojevati edino s pomočjo dalekovidne državne gospodarske politike. Pri trgovinskih pogodbah z drugimi državami bo treba paziti, da si zasiguramo surovine, ki nam primanjkujejo in da prisilimo tuja in industrijska podjetja, ki izdelujejo železno robo za nas, da se preselijo v naše kraje. Železniški tarifi za dovoz surovin, posebno premoga, koksa in železa, morajo biti nizki. Zato pa so tarife za dovršene produkte višje. Vpoštevati bo morala država tudi dejstvo, da se polagoma vračajo predvojne produkcijske razmere in da bodo radi tega zna-

gali največji obrati. Radi tega je treba razširiti obrat tako močno, da bomo z drugim državami (za nas prideta v poštev Avstrija in Nemčija) mogli uspešno konkurirati.

Tako nam poročajo iz industrijskih krogov.

Dolžnost države je, da podpira stremenje po industrijski osamosvojitvi. Seveda se ne sme to izvršiti na

škodo odjemalcev. Cene naših industrijskih produktov ne smejo biti višje kakor v inozemstvu. To dosežemo, ako bomo imeli velike obrate, dovolj surovin po nizki ceni, nizke železniške tarife in dobro izšolane delavce in tehnike. Blagostanje Slovenije bo vedno bolj odvisno od industrije. Zato moramo gledati, da se čim bolj razvije ta gospodarska panoga.

Pred generalno rudarsko stavko. Tudi železničarji pripravljajo štrajk.

Beograd, 22. dec. (Izv.) Po semkaj prispelih poročilih se komunistično vodstvo „Saveza rudarskih radnika“ na vso moč trudi, da bi razširil rudarsko stavko v Sloveniji v generalno rudarsko stavko. Kakor izgleda, obeta njihova akcija uspeh. V Bosni se je pričelo močno rudarsko gibanje, ki ima za cilj postaviti enake zahteve, kakor trboveljski rudarji. Povrh skušajo komunisti angažirati železničarje, da bi se pridružili rudarjem.

Vest, da je Savez rudarskih radnika zaprosil za intervencijo kompetentnih ministrstev, da bi se pričela pogajanja za sporazum, ni točna.

Kakor smo izvedeli od kompetentne strani, sta bila delegata ministrstva za šume in rude ter za socialno politiko poslana v Ljubljano le v informacijske svrhe. Delegata sta sinoči odpotovala.

Zagreb, 22. dec. «Novosti» javljajo iz Sarajeva, da je zveza rudarjev dala vladi sinoči ultimatum 24 ur, da odobri njene zahteve. Tudi železničarji pripravljajo stavko.

Zagreb, 22. dec. (Izv.) Kakor v Bosni, tako se opaža tudi na Hrvatskem gibanje železničarjev za izboljšanje materialnega položaja. Ni izključeno, da pride v kratkem do stavke. Ministrstvo saobračaja še ni odgovorilo na memorandum železničarjev, ki je bil izročen približno pred enim mesecem. Železničarji zahtevajo doklade, obleko in strokovne kurze za vse panoge železničarske službe. Z merodajne strani smo izvedeli, da ministrstvo saobračaja stoji na stališču, da te zahteve ne morejo povzročiti stavke. Glede doklad da ministrstvo saobračaja ne more ničesar urediti, ker spada to v območje finančnega ministrstva. Kar se tiče obleke je dobila samo zagrebška direkcija 3000 kožuhov in vrhutega tudi 8 milijonov kron za gradnjo železniških stanovanj.

Trbovlje, 22. decembra. (Izv.) Tudi današnji dan je potekel popolnoma mirno. Delavci v elektrarni niso zapustili dela. Voditelji štrajka širijo vesti, da je izbruh generalne stavke gotova stvar ter odločno zanikajo, da bi bili stavkujoči pripravljani na pogajanja.

Ljubljana, 22. decembra. Semkaj je prispela privatna vest, da je danes izbruhnil štrajk tudi v Velenju, kjer je v tamkajšnjem državnem premogokopu zaposlenih nad 1500 rudarjev. Vest se ne potrjuje.

Razno.

× **Pobijanje draginje v Angliji.** Londonski listi poročajo o uspešnih ukrepih, katere je že pred letom dni odredila angleška vlada v svrhu pobijanja draginje. Ustanovila so se posebna sodišča po vseh večjih krajih in občinah, ki so sestavljena iz zastopnikov trgovcev, konsumentov in občinskih uradnikov. Vsakdo, ki misli, da je za kako blago plačal previsoko ceno, ima pravico, da se pred tem sodiščem pritoži, trgovec, kateremu se dokaže krivda, pa je dolžan, da povrne vsoto, pa če bi znašala tudi le par fiekov. Trgovcem je dovoljen brutto-dobiček 30 %, grosistom in tovarnarjem pa 10 %.

× **Potniški aeroplani v Italiji.** Poizkusi s prvim avijonom za transport blaga in potnikov, ki je bil zgrajen v Milanu, so se prav dobro obnesli. Avijon preleti 104 kilometre v eni uri ter lahko ostane v zraku do 50 ur.

× **Srednjeameriške zedinjene države.** Iz Newyorka se brzojavno poroča, da se je v San José di Costarica pričel pretečeni tork kongres, na katerem so zastopane vse države srednje Amerike.

Namen kongresu je, da prouči podlago, na kateri bi se združilo vseh pet republik srednje Amerike v srednjeameriško unijo.

× **Skrivnostne okostnice.** V francoskem zdravilišču Cannes se je povodom raznih poprav v cerkvi sv. Ane našlo 25 človeških okostnic, katere so izkopali ter jih naložili v cerkvi, kjer ostanejo, dokler oblast kaj ne ukrene glede njihove usode. Nahajajo se tam okostnice mož-žen in otrok ter se z velikim zanimanjem pretresa vprašanje, kako so prišle tja. Poklican je arheolog iz Pariza, da morebiti pojasni skrivnostno zadevo, ker se niti ne ve, kako stare so te okostnice.

× **Lakota na Kitajskem.** List „Dagens Nyheter“ poroča iz provinc Čili, Šantung, Šanel in Honan, kjer biva kakih 30 milijonov ljudi, da trpi prebivalstvo silno lakoto. V teh pokrajinah že leto dni ni bilo dežja. Prebivalstvo živi od trave in korenin.

× **Male ladje na oceanu.** V najnovjšem času je v pomorskih sportnih krogih zavladala manija, da se dolge oceanske vožnje podzemajo s prav majhnimi ladjami. Tako je nedavno

prispela v Newyork majhna jahta „Tip-hoon“, dolga samo 12 metrov. Prevozila je nad 8000 milj.

× **Podpisal očetovo smrtno obsodbo.** „Caricinskije Vjedomosti“ objavljajo podrobnosti o aretaciji polkovnika carske armade, Andruščenka, starca 72 let, katerega sin je pomočnik predsednika caričinske izredne preiskovalne komisije. Polkovnika Andruščenka so komunisti ujeli in obtožili, da je Wranglovo armado dobrovoljcev podpiral na ta način, da je učil vojake, kako je treba ravnati s puško in mitraljezo. Izredno sodišče ga je zaradi tega obsodilo na smrt kakor razen njega še 12 drugih carskih oficirjev. Andruščenka so ustrelili v noči 26. oktobra. Andruščenkov sin je, neprečitavši niti imena obsojencev, mehanično podpisal smrtno obsodbo svojega lastnega očeta, a ko je zvedel, kaj je storil, je bilo že prepozno. Nekoliko dni po polkovnikovi smrti so objavile „Caricinskije Vjedomosti“ članek pod naslovom „Pri nas ni usmiljenja“, v katerem se je poveljevalo postopanje sina-revolucionarja, ki je s smrtno kaznoval svojega lastnega očeta kontrarevolucionarja. Čez deset dni je ravno isti časnik poročal, da je Andruščenkov sin z revolverjem ustrelil predsednika izredne preiskovalne komisije, Mojsejenka, in štiri vojake rdeče garde, ki so izvršili obsodbo nad njegovim očetom. Potem pa je ustrelil še samega sebe.

× **V Nemčiji ne bo predpusnih vesellic.** Iz Nauena se brezličnim potom brzojavlja, da so v Nemčiji vsled težkih življenjskih razmer za bodoči predpus vse karnevalske slavnosti prepovedane.

× **Žena — minister prosvete.** Kakor javljajo iz Washingtona, namerava novi predsednik Harding iz hvalečnosti napram ženstvu, ki je pri volitvah zanj glasovalo, predlagati kongresu ustanovitev novega ministrstva prosvete, ki naj bi se poverilo kaki ženski.

Dober dan! in nikakih bolečin ne boste imeli, če uporabljate Fellerjev Elsa-fluid in Elsa-kroglice, 6 dvojnatih ali 2 specialni steklenici Elsa-fluida 42.— K. 6 skatlic Elsa-kroglic 18.— K. Ideal vseh sredstev za negovanje lepote so: Fellerjeva obrazna pomada močnejše vrste 15.— K. Fellerjevo pravo medicinalno lilijino mlečno milo z znamko „Elsa“ 19.— Fellerjeva Tannokina-pomada za rast las, veliki lonček 15.— K. — Tudi vsi drugi Elsa-izdelki tvrdke Eugen V. Feller, v Donji Stubici, Elsa-trg št. 360 na Hrvatskem so vseskoz zanesljivi in priporočljivi.

LES, hlode, trame, deske, drv., oglje kupuje, tvrdka F. Škrbec, trgovin. z lesom, Miklošičeva cesta št. 8/1 (nasproti hotelu Union).

Vodovodne in plinovodne cevi v premeru po 4/4 in 5/4 col., oddaja mnogo pod dnevno ceno, uvozna tvrdka J. Razboršek. Smartno pri Litiži.

Dejanska glavnicar K 30.000.000	Jadranska banka :: Podružnica Ljubljana	Rezervni okrog K 10.000.000
Centrala: Trst. Podružnice: Beograd, Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Maribor, Metković, Opatija, Split, Sarajevo, Šibenik, Zadar, Ekspozitura Kranj	Sprejema: Vloge na knjizice. — Vloge na tekoči račun. — Vloge na tekoči račun proti ugodnejšemu obrestovanju. — Rentni davek plača banka iz svojega.	Prejema: Borzno oročila in jih izvršuje najkvalitetneje.
Kupuje in prodaja: Devize, valute, vrednostne papirje itd.	Escentira: Menice, devize, vrednostne papirje itd. Izdaja: Čeke, uskaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta. Daje predjmet: na vrednostne papirje in na blago, ležeče v javnih skladiščih. Daje trgovske kredite pod najugodnejšimi pogoji.	Brzojavni naslov: Jadranska.
		Telefon št. 257.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA V LJUBLJANI		
Stritarjeva ulica št. 2. Podružnice v Splitu, Trstu, Celovcu, Sarajevo, Borici, Celju, Mariboru in Borovljah; bančna ekspozitura v Prutu.		
Dejanska glavnicar in rezerve okrog K 50.000.000 — Telefon št. 257.	Sprejema vloge na knjizice in tekoči račun proti ugodnejšemu obrestovanju.	Kapale in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev = valut in dovoljuje vsakovrstne kredite. = Brzojavni naslov: „Banka“.